

ÇEVİRİ

1844-1944 YILLARI ARASINDA BULGARİSTAN'DA YAYINLANAN TÜRKÇE GAZETELER*

(БЪЛГАРСКИ ПЕРИОДИЧЕН ПЕЧАТ 1844-1944-
Анотиран Библиографски Указател Том III)

Ökkeş NARİNÇ**

Öz: Bu çalışmada 1844-1944 yılları arasında Bulgaristan'da yayınlanan Türkçe gazeteler ele alınmıştır. Çalışma, 1969 yılında Bulgar Bibliyografya Enstitüsü'nden bir ekibin desteği ile Dimitir P. İvançev tarafından derlenen, Sofya Bilim ve Sanat Yayınevine basılan eserin üçüncü cildinin 40-47 arası sayfaların Bulgarca'dan Türkçe'ye çevirisidir. Söz konusu derlemede İvançev, Bulgaristan'da yabancı dillerde yayımlanan gazeteleri ele almıştır. Belirtilen tarihlerde Bulgaristan'da 20 ayrı yabancı dilde yayınlanan gazete bulunmaktadır. Bunlar; Arnavutça, İngilizce, Ermenice, Banat Bulgarcası, Volapük (*1879 yılında Alman bilim adamı Johann Martin Shleyer'in oluşturduğu uluslararası yapay dil*), Yunanca, İbranice, Esperanto Dili, (*Esperanto'da reform talep eden Esperantocular tarafından 1907 yılında oluşturulmuş yapay dil*), İdo Dili (*Esperantocular tarafından oluşturulmuş Esperanto dili ile benzerlik gösteren yapay bir dil*) İtalyanca, Almanca, Lehçe, Romence, Rusça, Sırp-Hırvatçası, Türkçe, Macarca, Ukraynaca, Fransızca, Çekce'dir. 100 yıllık bu süreçte Bulgaristan'da 98 adet Türkçe gazete yayımlanmıştır. Bu çalışmada da söz konusu 98 gazetenin ismi, ne zaman, nerede, kim tarafından yayınlandığı alfabetik bir sıra takip edilerek sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bulgaristan, Süreli Yayınlar, Türkçe Gazeteler, 1844, 1944.

TURKISH NEWSPAPERS PUBLISHED IN BULGARIA BETWEEN 1844-1944

Abstract: The present study scrutinizes a number of Turkish newspapers published in Bulgaria between 1844 and 1944. The third volume of the work, which was compiled by Dimitir P. İvançev and

* Димитър П. Иванчев, Български Периодичен Печат 1844-1944, Анотиран Библиографски Указател, Том III, Наука и Изкуство, 1969.

** Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, onarinc@nku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9486-8956.

published by Sofia Science and Art Publishing House in 1969 with the support of a team from the Bulgarian Bibliography Institute, represents the source of the study. In the compilation in question, Ivanchev discussed the newspapers published in foreign languages in Bulgaria. There are newspapers published in 20 different languages in Bulgaria on the specified dates. These are Albanian, English, Armenian, Banat Bulgarian, Волапуг, Greek, Hebrew, Esperanto Language, Ido Language, Italian, German, Polish, Romanian, Russian, Serbo-Croatian, Turkish, Hungarian, Ukrainian, French, and Czech. In the aforementioned 100-year period, some 98 Turkish newspapers were published in Bulgaria. In the present study, the names of the 98 newspapers in question are introduced in alphabetical order depending on when, where and by whom they were published.

Key Words: Bulgarian, Newspapers, Turkish Newspapers, 1844, 1944.

Giriş

1844-1944 yılları arasında Bulgaristan'da 98 adet Türkçe gazete yayınlanmıştır. Bu gazetelerin yayınlandığı yıl aralığı, yayın yeri ve yayıncılarına dair bilgiler verilirken aynı zamanda Bulgar arşivlerindeki künyeleri de belirtilmiştir.

1- Açık Söz (Ясно Слово)

1-22 sayı çıkaran gazete 1931 yılı Ocak-Aralık ayları arasında Filibe (Plovdiv)'de yayınlanmıştır. Türkçe haber içeren gazete Hr. G. Danov basımevinde yayına hazırlanmıştır.

Kaynak: BK, 1931, s. 96. (БК., 1931, с. 96)

2- Açık Fikir (Аçık Söz-Ясна Дума)

1-9 arası sayıları 28 Mart-19 Eylül 1936'da yayınlanan gazete, 10-20 arası sayılarını ise 8 Nisan-10 Ekim 1937 tarihleri arasından yayınlamıştır. Ahmet Ahmedov tarafından Filibe (Plovdiv)'de haftalık olarak çıkarılan gazete İslami haberler içermektedir. Gazetenin Editörü Ahmet Hikmet Bey'dir. Gazete Mustafa Kemal Paşa'nın fikirlerine karşı yayınlar yaparken, eski Türk fikirlerine hizmet etmektedir. Bulgar siyasetinde ise gazetenin sahibi Çiftçi Partisinin görüşüne yakındır.

Kaynak: VK, 1935-1939, K. 200; TsDİA, f. 370, OP. 2, Arh. En. 1251, L. 1. (БК, 1935-1939, к. 200; ЦДИА, Ф. 370, ОП, 2, Арх. Ен. 1251, л. 1)

3- Afak-ı Şarkıyyeden Duhul Eden Müsademe-i Efkâr (СЪЛКНОВЕНИЕ НА ВЪЗГЛЕДИТЕ, ОЗАРЯВАЩИ ИЗТОЧНИЯ ХОРИЗОНТ)

Gazete 1899 yılında 1-5 arası sayı yayınlamıştır. Haftalık çıkan siyasi bir gazetedir. Hacı Hafız Ahmet Efendi editörlüğünde Filibe (Plovdiv)'de çıkarılmıştır. Yıllık abonelik ücreti 10 Leva'dır. Kaynak: ВК., 1900-1901, s. 130. (БК, 1900—1901, с. 130).

4- Akşam Haberleri (Вечерни новини)

1913 yılında Filibe (Plovdiv)'de Akşam Haberleri başlığı altında çıkarılan Türkçe bir gazetedir. Daha sonra Filibe (Plovdiv) Türk gazetesinin Editörü "Balkan" başlığı ile yayınlamaya başlamıştır. Kaynak: Narodni Prava, Sayı 124, 1 Haziran 1913. (Народни Права, бр. 124, 1 юни 1913)

5- Altın Kalem (Златно перо)

Gazete Oryahovo'da yayınlanmıştır. 1 Ocak-1 Nisan 1924 tarihleri arasında 1-7 arasındaki sayılarını, 10 Ekim 1924 tarihinde de 8. Sayısını çıkaran gazetenin fiyatı 5 Levadır. Kaynak: ВК, 1924-1926, s. 51. (БК, 1924-1926, с. 51).

6- Balkan (Балкан)

1898 yılında Rusçuk'ta (Ruse) 1-4 sayıları çıkmıştır. Gazetenin sorumlu redaktörü A. Zekai Mustafaoğlu'dur. D. M. Drobniyak Basımevinde basılmıştır. 5. Sayıdan itibaren Bulgarca ve Türkçe yayınlanmıştır.

Kaynak: 1899 yılı için Sofya Halk Kütüphanesinin raporu. S., 1900, s. 6; A Zekai Mustafaoğlu. Rusçuk ve taşrada gazetelere yönelik şiddet, baskı ve el koyma.-Yeni yorum, sayı 18, 21 Ağustos 1898.

7- Balkan (Балкан)

Gazete Pazartesi-Cuma dışında her gün yayınlanmıştır. Filibe (Plovdiv)'de yayınlanan gazete 800-3000 tiraja sahiptir.

- 1-215 arası sayıları 1906-1907 arasında,
- 216-493 arası sayıları 1907-29 Haziran 1908 arasında,
- 494-796 arası sayılar 1 Temmuz 1908 - 9 Temmuz 1909 arasında,
- 797-1103 arası sayılar 10 Temmuz 1909 - 9 Temmuz 1910 arasında,
- 1104-1399 arası sayılar 10 Temmuz 1910 - 9 Temmuz 1911 arasında,
- 1400-1542 arası sayılar 10 Temmuz 1911 - 31 Temmuz 1912 arasında,
- 2719-2814 arası sayılar ?
- 3201- 3230 arası sayılar ? yayınlanmıştır.

Rumeli'nin ilavesi olarak çıkmıştır.

3. sayı, 109. sayı, 118-122 arası sayılar, 1543-2718 arası sayılar, 2815-3200 arası sayılar hakkında bilgi yoktur.

2719-2814 arası sayılar, 3202. Sayı, 3216. Sayı bulunamamıştır.

112. sayıdan sonra politik bir gazete olarak pazartesi hariç her gün çıkmıştır.

112. sayıdan sonra Sorumlu Redaktör Emin Paşa Hafidi Asaf; 2719'dan sonra Baş Direktör Halil İbrahim'dir.

2719. sayıdan sonra Sofya'da çıkmaya başlamış ve Balkan Basımevinde basılmıştır.

Kaynak: БК, 1906-1907, s. 282; 1908-1911, s. 97; GPNB, 1912-1919, s. 55. (БК, 1906-1907, с. 282; 1908-1911, с. 97; ГПНБ, 1912-1919, с. 55.)

8- Balkan Postası (Балканска Пошта)

Bağımsız Türkçe haber gazetesidir. Direktör ve Baş Redaktörü Ali Kemal'dir. Filibe (Plovdiv)'de Tefeyüz matbaasında basılmıştır. Fiyatı 1 levadır. 11 Ağustos 1935'e kadar 122 sayı yayınlanmıştır.

Kaynak: TsDIA, f. 370, Op. 2, Arh. Ed. 1263, l. 12. (ЦДИА, ф. 370, ОП. 2. арх. ед. 1263, л. 12.)

9- Başlangıç (Начало)

Haftada 2 kez çıkan bir gazetedir. 1-25 arası sayılarını 23 Kasım 1924 ile 11 Mart 1925 tarihleri arasında yayınlanmıştır. Yazımı Arap alfabesidir. Bulgar dilinde de yazılar bulunmaktadır.

10- Başlangıç (Начало)

Kazanlık'ta çıkan toplumsal siyasi bir gazetedir. 700 tiraja sahip gazete Buzluca matbaasında basılmıştır. Gazetenin yıllık aboneliği 160 levadır. 15-18 arası sayılarını 12 Mart-27 Mayıs 1929'da yayınlamıştır. (Yeni Başlangıç gazetesi ile aynı olabilir)

Kaynak: БК, 1929, s. 63. (БК, 1929, с. 63.)

11- Birlik (Единство)

Kırcaali'de çıkan Bilimsel, Toplumsal ve Siyasi bir gazetedir. Ayda 2 kez çıkan gazetenin Direktör ve Redaktörü İ. Hayat'tır. Eğri Dere'deki K. Boyaciev Matbaa atölyesinde basılan gazetenin tirajı 500, yıllık aboneliği ise 50 levadır. 1-8 arası sayıları 12 Eylül-19 Aralık 1930 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Kaynak: БК, 1930, s. 102. (БК, 1930, с. 102.)

12- Birlik (Единство)

Kırcaali'de Ayda 2 kez çıkan bir gazetedir. Direktör ve Redaktörü İ. Havatlı'dır. Eğri Dere'deki K. Boyaciev matbaa atölyesinde basılan gazetenin Tirajı 500, yıllık aboneliği ise 80 levadır.

18-? arası sayıları Mart 1932-1 Temmuz 1933 arasında yayınlanmıştır. İ. Gökalm'da editör olmuştur.

Kaynak: ВК, 1932, s. 98. TsDIA, F. 370, Op. 2, Arh. Ed. 1287, L. 1. (БК, 1932, с. 98. ЦДИА, ф. 370, оп. 2, арх. ед. 1287, л. 1)

13- Bulgaristan (България)

Bulgaristan ve Türkiye arasındaki ilişkiler hakkında haber gazetesidir. Sofya'da ayda 2 kez çıkan, tarafsız Türkçe bir gazetedir. Fiyatı 3 metelik (guruş) olup, 100 adet için abonelik 200 levadır. 1-31 arası sayıları 27 Ocak-21 Ağustos 1926 tarihleri arasında yayınlanmıştır. Direktörü M. Sungur'dur. Bulgarca metin ve başlığı da bulunmaktadır.

14- Bulgaristan Türk Muallimleri Mecmuası (Списание на Турските Учители в България)

Oryahovo'da çıkan gazete, Ehali (Ahali) matbaasında basılmıştır. fiyatı 5 levadır.

I- 1-4 arası sayılar 1 Aralık 1923 ile 15 Şubat 1924 tarihleri arasında,

III- 1-3 arası sayılar Kasım 1925 ile Ocak 1926 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Kaynak: ВК, 1919-1923, s. 137, 1924-1926, s. 61. (БК, 1919-1923, с. 137, 1924-1926, с. 61.)

15- Çiçek (Цвete)

Sofya'da çıkan Sosyal-Eğitim-Bilim ve Manevi Türkçe Gazete'dir. Doverie matbaasında basılmıştır. 1000 tiraja sahip gazetenin yıllık aboneliği 130 levadır.

1-3 arası sayılar 1 Ocak-12 Mart 1929 tarihleri arasında yayınlanmıştır. Yazımı Arap alfabesi ve Latince'dir.

16- Çiftçi Bilgisi (Şuuru) (Земеделско Съзнание)

Çiftçi Nüfus için Türkçe Siyasi, Bilimsel, Manevi ve İktisadi gazetedir. Sofya'da haftalık olarak çıkmaktadır. Redaktörlüğünü Mustafa Seyhun'un yaptıği gazete Çiftçi Sancağı matbaasında basılmıştır. Tirajı 1500 olan gazetenin fiyatı 50 kuruş, yıllık aboneliği 20 levadır.

I. 1-79 arası sayılar 3 Mart 1920-29 Ekim 1921 tarihleri arasında,

II. 80-120 arası sayılar 23 Mayıs-29 Aralık 1922,

III. 1-44 arası sayılar 5 Ocak 1921-30 Aralık 1922 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

70. başlıktan sonra Bulgar Çiftçi Millet Birliği'nin bir organı olmuştur.

I'de 3 atanmamış redaktör, III'de 1 İdris Bayraktarov isimli Redektör bulunmaktadır.

Yazımı Arap alfabesidir. Bulgar dilinde de yazılar ve başlıklar vardır. Toplumsal-Siyasi gazete, Bulgar Çifti Millet Birliğinin Türk şubesinin organıdır.

Kaynak: Tarım Kooperatifi, 10 Aralık 1921. (Земеделски кооператор, 10 Декември 1921.)

17- Çiftçi Bilgisi (Şuuru) (Земеделско Съзнание)

Bulgar Çiftçi Millet Birliğinin organı olarak Sofya'da çıkmıştır. Çiftçi Sancağı matbaasında basılan gazetenin tirajı 2000, yıllık aboneliği 50 levadır.

1- 18-40 arası sayılar 1932-1933 yıllarında yayınlanmıştır.

Kaynak: ВК, 1932, s. 93; 1933-1934, s. 148. (БК, 1932, с. 93; 1933-1934, с. 148.)

18- Deli Orman (Дели Орман)

Razgrad'da haftalık olarak çıkan bağımsız, Türkçe bir gazetedir. Kolev matbaasında basılan gazetenin fiyatı 3 leva olup tirajı 1000, yıllık aboneliği ise 160 levadır.

Slogan: Halkın yolu doğrudur, biz onu takip edeceğiz.

I- 1-48 arası sayılar 21 Ekim 1922-19 Ekim 1923 arasında,

II- 49-108 arası sayılar 26 Ekim 1923-18 Ekim 1924 arasında,

III- 109-149 arası sayılar 25 Ekim 1924-4 Eylül 1925 arasında,

VI- 151-159 arası sayılar 13 Kasım 1925-12 Nisan 1926 arasında,

VI- 173-179 arası sayılar 11 Kasım-21 Aralık 1927 arasında,

VII- 184-221 arası sayılar Ocak 1928-15 Nisan 1929 arasında,

VIII- 9-49 arası sayılar 7 Ocak-23 Kasım 1930 arasında,

IX- 50-53 arası sayılar 30 Kasım-21 Aralık 1930 arasında,

XI- 159. Sayı 9 Kasım 1933'te yayınlanmıştır.

Bulgaristan'daki Türklerin gazetesi, 1930'a kadar haftada 2 kez çıkmıştır. Yazımı Arap alfabesidir. Bulgar dilinde de yazılar ve başlıklar vardır.

19- Dikkat (Внимание)

Sofya'da çıkan siyaset ve edebiyat gazetesidir. Haftada bir kez perşembe günü çıkar. Yazım Editörü Yusuf Ali Bey'dir. Basımı ise Yusuf Ali Bey'in evindeki matbaada yapılmıştır. Fiyatı 20 para, yıllık abonelik 5 Ruble'dir.

I- 1-5 arası sayılar 7 Nisan-12 Mayıs 1883'te yayınlanmıştır.

Yazımı Arap alfabesidir. Bulgar dilinde de yazılar vardır. Haber gazetesi.

20- Dobruca Postası (Добруджанска Поща)

Gazete Köstence'de yayınlanmıştır.

II- 110-216 arası sayılar 21 Nisan-5 Ağustos 1917'de yayınlanmıştır.

21- Doğru Seda (Прав Глас)

Şumnu (Şumen)'de yayınlanan tarafsız bir gazetedir. 500 tiraja sahip gazete Razgrad'daki Terakki matbaasında basılmıştır.

1- 1-7 arası sayılar 1 Nisan – 6 Temmuz 1927 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Kaynak: БК, 1927, s. 91. (БК, 1927, с. 91)

22- Doğru Yol (Прав Път)

Şumnu'da yayınlanan dini ve sosyal içerikli bir dergidir. Terakki Matbaasında basılmıştır.

1- 1-2 arası sayılar 9 Şubat -11 Mart 1925 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Kaynak: БК, 1924-1926, s. 62. (БК, 1924-1926, с. 62.)

23- Doğru Yol (Прав път)

Bulgaristan'daki Türklerin ilerlemesi ve yükselişi için çalışan bir gazetedir. Haftalık olarak çıkmaktadır. Baş yazım editörü Mehmed Celil'dir. Sofya'da çıkan gazete Mutabakat (Съгласие) matbaasında basılmıştır. Fiyatı 1 leva olan gazetenin tirajı 2500, yıllık aboneliği 100 levadır.

1- 1-96 arası sayılar 17 Nisan 1935-26 Nisan 1937 tarihleri arasında,

2- 97-160 arası sayılar 10 Haziran 1936-15 Nisan 1938 tarihleri arasında,

3- 161-226 arası sayılar 17 Nisan 1937-16 Nisan 1938 tarihleri arasında,

4- 227-273 arası sayılar 19 Nisan 1938-14 Ocak 1939 tarihleri arasında,

5- 274-306 arası sayılar 21 Ocak 1939-20 Temmuz 1939 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Yayınlanan yazılar Latin alfabesindedir. Gazete Türk azınlığın kültürel yükselişi ve Bulgar Devleti ile bütünleşmesi için çalışmıştır.

24- Dostluk (Приятелство)

Bağımsız Siyasi-Sosyal ve Ekonomik bir gazetedir. Haftada 2 kez çıkmıştır. Redaktörü Ahmed Hulusi'dir. Sofya'da Çiftçi Sancağı matbaasında basılan gazetenin tirajı 1000, Fiyatı 4 levadır.

1- 1-68 arası sayılar 20 Haziran 1925-5 ocak 1926 tarihleri arasında,

2- 69-78 arası sayılar 23 Nisan-25 Haziran 1927 tarihleri arasında,

3- 79-113 arası sayılar 24 Haziran 1927-19 Haziran 1928 tarihleri arasında,

4- 114-139 arası sayılar 30 Ağustos-5 Temmuz 1929 tarihleri arasında,

5- 140-157 arası sayılar 13 Şubat-14 Kasım 1930 tarihleri arasında,

6- 160-165 arası sayılar 18 Şubat-4 Temmuz 1931 tarihleri arasında,

- 7- 166-182 arası sayılar 18 Haziran 1931-16 Ocak 1932 tarihleri arasında,
- 8- 195-232 arası sayılar 20 Haziran-25 Haziran 1933 tarihleri arasında,
- 9- 233-265 arası sayılar 1933-1934 tarihleri arasında,
- 10- 266-275 arası sayılar 1934-5 Ocak 1935 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

150, 158-159, 183-194. Sayılar hakkında malumat yoktur. 140. Alt başlıktan sonra bağımsız Müslüman gazetesi olarak yayınlanmıştır. 275. Sayı Filibe (Plovdiv)'de yayınlanmıştır.

69. sayıdan sonra Redaktör Ali Kemal; 195. Sayıdan sonra Redaktör Tahir Nuri Salihev'dir (275. Sayının Yöneticisi Ekonomisttir)

Gazete Sofya'daki S. M. Staykov ve Bayrak, Filibe (Plovdiv) Zarafet matbaalarında basılmıştır.

Müslüman Haber gazetesi.

25- Efkâr-ı Umumiye (Обществено Мнение)

Her Cuma çıkan gazete Türkçe ve Bulgarca bir gazetedir. Gazetenin Sorumlu Redaktörü İsmail Yörükov'dur. Sofya'da Liberal Kulüp matbaasında basılan gazetenin fiyatı 15 guruş, yıllık aboneliği ise 10 levadır.

21. sayıda sonlanmıştır, 1-19 arası sayılar sıralı olarak basılmış fakat bulunamamıştır.

Gazetede Bulgar alfabesinde de metin ve başlıklar bulunmaktadır.

Türk-Bulgar yakınlaşması amacına sahip gazete Ayır başlıklar ve çeşitli metinlerle 4 sayfa olarak çıkmıştır (2 sayfası Türkçe, 2 sayfası da Bulgarcadır).

26- Eftap (Afitap) (Слънце)

Ticari, Politik ve Ekonomik gazetedir. Redaktör ve Direktörü N. Spanopoulo olup, Rusçuk'ta çıkan bir gazetedir.

1- 6 sayı 1875 yılında yayımlanmıştır.

27- Ehalî (Ahali) (Народ)

Eğitimi, Kişisel ve Vatandaşlık haklarını korumak için çıkan partizan olmayan bir gazetedir. Haftada 1 kez çıkar. Yönetici ve sahibi Mehmed Sabri olup, Filibe (Plovdiv)'de Ticari (Търговска) matbaasında basılmıştır. Yıllık aboneliği 10 levadır.

1- 1. Sayı 1905'te,

2- 2 ile 143 arası sayılar 1905-1906 yıllarında,

3- 144 ile 153 arası sayılar 1907 yılında yayınlanmıştır.

73-74, 91-106 sayılar hakkında bilgi yoktur. 2. ara başlıktan sonra politik olayların günlük değerlendirmesi yapılmıştır. 41. Sayıdan sonra Sorumlu Redaktör Yunus Reşid'dir.

Kaynak: BK, 1905, s. 114; 1906-1907, s. 282; GPNB, 1907, s. 36-37. (БК, 1905, с. 114; 1906-1907, с. 282; ГПНБ, 1907, с. 36-37).

28- Ehali (Ahali) (Народ)

Haftalık olarak çıkan bağımsız Türkçe gazetedir. Baş Redaktörü Mehmed Behçet'tir. Sofya'da çıkan gazetenin tirajı 1200, fiyatı 1 leva, yıllık aboneliği 250 levadır.

1- 1-119 arası sayılar 1921-1924 yılları arasında yayınlanmıştır.

1923'den sonra Oryahovo'da çıkmıştır. 1923'ten sonraki ara başlıklarda Türkçe Bilim-Kültür gazetesi olarak yayın yapmıştır. Arap alfabesi (Osmanlıca) kullanılmıştır. Bilimsel ve popüler bilginin yaygınlaştırılması için çıkan bir gazetedir.

29- Feryat (Вопъл)

Abdulhamid rejiminin kişisel keyfiliklerinin ifşa edilmesi hakkında bir gazetedir. Gazete Sofya'da her Çarşamba çıkan bir gazetedir. Yıllık aboneliği 5 levadır.

1- 1-27 arası sayılar 1905-1906 yıllarında yayınlanmıştır.

23 ve 24. Sayılar hakkında bilgi yoktur.

Redaktörü Mustafa Ragıp'tır.

“Jön Türk Mustafa Ragıp, bu isim altında (Feryat) Abdulhamid'in kişisel rejiminin keyfiliklerini ifşa etmeyi amaçlayan Başkent Sofya'da Bulgarca ve Türkçe yazılan haftalık bir gazete çıkarmaya başlamıştır. Bu gazetenin ilk sayısı bu ayın 21'inde çıkmıştır ve Sultan'a karşı notlar ve keskin makaleler içermektedir. Gazetede ki makaleden Bay Ragıp'ın kaleminin oldukça iyi olduğu görülmektedir.

Türk gazetesi Feryad'ın Redaktörü, Türk hükümetinin isteği üzerine tekrar sınır dışı edilmek için Polisler tarafından aranmıştır.

Kaynak: BK, 1906-1907, s. 284; Makedon Sesi, Sayı 11, 30 Ekim 1905; Aralık, Sayı 884, 21 Haziran 1906. (БК, 1906-1907, с. 284; Македонски глас, бр. 11, 30 окт. 1905; дек, бр. 884, 21 юни 1906).

30- Gayret (Emek) (Труд)

Filiba (Plovdiv)'de her çarşamba çıkan siyasi bir gazetedir. Sorumlu Redaktör Rıza İbrahimov'dur. Ev. Dukov matbaasında basılan gazetenin tirajı 1000, yıllık aboneliği 10 levadır.

1- 1895,

15-16 arası sayılar 1898 yılında,
VI- 257-289 arası sayılar 1901 yılında,
VII- 290-291 arası sayılar 1901 yılında
VII- 295-325 arası sayılar 1903 yılında yayınlanmıştır.

Diğer sayılar hakkında bilgi yoktur.

“Filibe (Plovdiv)’de eski Belediye Başkan Yarımcısı Rıza Efendi İbrahimov tarafından idare edilen yeni bir gazete çıkarılmıştır. Bu gazetede henüz ilk sayıdan itibaren gizli bir muhalefet eğilimi görülmektedir.

Rıza Efendi tarafından çıkarılan Gayret ve Rağbet gazetelerindeki habere göre Bazıları, Türk Hükümetinin Bulgar Hükümeti tarafından Bulgaristan’daki Müslümanlara yapılan zulümlere karşı harekete geçmediğine dair haberleri iftira olarak değerlendirip beğenmediğini söylemek istiyorlar.

Gazetede bir müddet sonra Haskovuların (Hasköy) ileri gelen Türklerinden biri olan ve Rıza Efendi’nin bacanağı Cemil Bey yayıncılık yapmıştır. Cemil Beyin ölümü sonrasında redaktör olarak Selanik’te yaşayan Hilmi Efendi davet edilmiştir.

Kaynak: Vatandaş, Filibe, Sayı 1, 1 Nisan 1896; Filibe, Sayı 1, 19 Ocak 1895; ВК, 1900-1901, s. 130; 1903, s. 95; Koca Balkan, Sayı 1, 1 Ocak 1895, Sayı 64, 23 Ağustos 1895 ve Sayı 84, 1 Kasım 1895.

(Гражданин, Пловдив, бр. 1, 1 апр. 1896; Пловдив, бр. 1, 19 Ян. 1895; ВК, 1900-1901, с. 130; 1903, с. 95; Стара Планина, бр. 1, 1 Ян. 1895, Бр. 64, 23 Авг. 1895 и Бр. 84, 1 Ноемв. 1895).

31- Güneş (Слънце)

Haftalık siyasi, edebi, tamamen bağımsız bir gazetedir. Kurucu-Direktör Pastir Avetaraniyan. Plovdiv’de Güneş matbaasında basılmıştır. Yıllık aboneliği 4 levadır.

I- 1-26 arası sayılar 26 Ocak-? 1909 tarihleri arasında,

II- 27-31 arası sayılar ?-30 Eylül 1910 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

27. başlıktan sonra ahlaki, bilimsel ve politik bir gazete olarak tamamen bağımsız sayılar çıkarmıştır.

Kaynak: ВК, 1908-1911, s. 98.

32- Hakikatin Şahidi (Свидетел на истината)

Dini bir dergidir. Temmuz ve Ağustos hariç her ay çıkmaktadır. Razgrad’da yayınlanan derginin Redaktörü N. Nazifov’dur. Dergi Plovdiv’deki Zerafet matbaasında basılmıştır.

- I- 5-8 arası sayılar 1933 yılında,
- II- 9(1)-9 sayılar ?-Kasım 1934 tarihlerinde,
- III- 1-9 arası sayılar Ocak-Kasım 1935 tarihlerinde,
- IV- 1-11 arası sayılar Ocak-Aralık 1936 tarihlerinde,
- V- 1-10 arası sayılar Ocak-Aralık 1937 tarihlerinde,
- VI- 1-10 arası sayılar Ocak-Aralık 1938 tarihlerinde,
- VII- 1-10 arası sayılar Ocak-Aralık 1939 tarihlerinde,
- VIII- 1-10 arası sayılar Ocak-Aralık 1940 tarihlerinde,
- IX- 1-10 arası sayılar Ocak-Aralık 1941 tarihlerinde,
- X- 1-10 arası sayılar Ocak-Aralık 1942 tarihlerinde,
- XI- 1 ve 2. Sayı Ocak-Şubat 1943 tarihlerinde yayınlanmıştır.

Cilt I'in 1-4 arası sayıları hakkında bilgi yoktur. Cilt III, 2. Sayıdan itibaren aylık dini ve manevi hayat dergisi olarak yayınlanmıştır. Cilt III sayı 7'den itibaren aylık dini ve manevi hayat dergisi olarak yayınlanmıştır. III. Cilt 7. Sayıdan itibaren Kazanlık'ta yayınlanmış, fakat Plovdiv'de basılmıştır. Plovdiv'de K. Mardirosyan matbaasında basılmıştır. Dergide Latin ve Arap alfabesi kullanılmıştır. Bulgar Alfabesinde başlıklar bulunurken, ilk 3 yıl Almanca başlıklar da yer almıştır.

Bulgaristan'daki Türkler ve Hristiyanlara yönelik dini bir dergidir.

33- Halkın Sesi (Народен Глас)

Sofya'da haftada bir kez çıkan bir gazetedir. Redaktörü K. T. olup Sofya'daki Union matbaasında basılmıştır. Tirajı 1000 olan gazetenin fiyatı 3 leva, yıllık aboneliği 150 levardır.

- I- 1-25 arası sayılar 27 Temmuz 1929-19 Temmuz 1930 tarihleri arasında,
- II- 28-37 arası sayılar 1 Ekim 1930-8 Haziran 1931 tarihleri arasında,
- III- 39-47 arası sayılar 3 Eylül 1931-9 Nisan 1932 tarihleri arasında,
- IV- 48-64 arası sayılar 3 Ekim 1932-14 Aralık 1933 tarihleri arasında,
- V- 65-83 arası sayılar 30 Aralık 1933-10 Kasım 1934 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

26-27 ve 38. Sayılar hakkında bilgi yoktur. IV. Ciltten itibaren alt başlıklarında Bulgaristan ve Türkiye arasında bir yakınlaşma sağlamak için mücadele etmiştir. 15. Sayıdan itibaren Direktör ve Redaktörü Ahmed Hilmi Mehmedov olmuş, Zadrujen Trud (Müşterek Çalışma) matbaasında basılmıştır. Bulgaristan ve Türkiye arasında yakınlaşma sağlamak için çalışan haftalık bir gazetedir.

34- **Навадис (Новини)**

Şumnu'da haftalık olarak çıkan Bilimsel bilgi gazetesidir. Redaktörü Ahmed K. Hasanov olan gazete, Şumnu'daki Havadis matbaasında basılmıştır. Tirajı 2000 olan gazetenin fiyatı 1 leva, yıllık aboneliği 25 levadır.

- I- 1-52 arası sayılar 25 Ocak 1936-21 Ocak 1936 tarihleri arasında,
- II- 53-110 arası sayılar 28 Ocak 1937-30 Ocak 1938 tarihleri arasında,
- III- 11-184 arası sayılar 3 Şubat 1938-21 Ocak 1939 tarihleri arasında,
- IV- 185-272 arası sayılar 25 Ocak 1939-1 Şubat 1940 tarihleri arasında,
- V- 273-353 arası sayılar 5 Şubat-14 Aralık 1940 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Cilt IV'ten itibaren haftada 2 kez çıkmıştır. Arap alfabesi ile yayınlanan gazete, Bulgar alfabesinde başlıklar ve metinlerde yayınlamıştır. Bilimsel bilgiyi ve sağlık eğitimini yaymak için çıkan bir gazetedir.

35- **Нилал (Полумесец)**

1884 yılında Plovdiv (Filibe)'de çıkmıştır. "Ogün, Cumartesi ve Plovdiv (Filibe) isimli üç gazetenin yenilenmesini karşılama şerefine sahiptir. Türkçe Hilal gazetesinin yakında çıkacağı konuşuluyor."

Каунак: Съединение (Birlik), sayı 2, 10 Nisan 1886, Tırnova Anayasası, sayı 19, 1884. (Съединение, Бр. 2, 10 Апр. 1886; Търновска Конституция, Бр. 19, 1884).

36- **Нукук (Право)**

Varna'daki Jön Türk partisinin bir organıdır. 1 Aralık 1897'de yayınlanmıştır. Redaktörü Agop Garabedian'dır.

"Jön Türklerin memleket dışında Varna'da kendi gazetelerini meydana getirme girişimidir. Bu amaçla Ahmed Rıza 1896 yılında buraya gelmiş ve Türkiye'den göç eden Ermenilerle bağlantı kurmuştur. Sonraları Ermeniler, Ermenistan'ın özerkliği için verilen mücadelelerde Jön-Türk Partisi ve Gazetesinden faydalanmayı ummuşlardır. Fakat Bulgar Hükümeti Türkiye ile ilişkilerini bozmamak için gazetenin ilk sayısından sonra gazeteye el koymuş ve Redaktörünü Rusya'ya sınır dışı etmiştir.

Agop Garabedian ve Onnik Parsehyan gazetenin ilk Redaktörüdür. Ancak gazetenin ikinci basımcısı da Rusya'ya sınır dışı edilmiştir."

Каунак: P. Bliznakov, s. 149; Narod, sayı 12, 31 Ocak 1898. (П. Близнаков, с. 149; Народ, бр. 12, 31 Ян. 1898).

37- İbret (Образец)

Ruse'de (Ruşçuk) 1895 yılında çıkmış bir gazetedir.

“Bilindiği gibi şimdiye kadar Bulgaristan'da üç Türkçe gazete yayınlanmıştır: Ruse (Ruşçuk)'de İbret (Образец)...”

Kaynak: Stara Planina, sayı 84, 1 Kasım 1895. (Стара Планина, бр. 84, 1 Ноем. 1895).

38- İleri (Напред)

Plovdiv (Filibe)'de yayınlanan ve yine Plovdiv'de Tefeyüz matbaasında basılan bir gazetedir. Gazetenin Sorumlu Redaktörü Cemil H. Pehlivanov'dur. Tirajı 1000, yıllık aboneliği 100 levadır.

I- 1-3 arası sayılar 1932 yılında yayınlanmıştır.

Kaynak: BK, 1932, s. 33. (БК, 1932, с. 33)

39- İnsan (Човек)

Şumnu'da yayınlanan gazete İleri matbaasında basılmıştır.

I- 3 sayı 1925 yılında yayınlanmıştır.

Kaynak: GPNB, 1925, s. 105. (ГПНБ, 1925, с. 105).

40- İntibah (Пробуждане)

Şumnu'da yayınlanmış toplumsal bir gazetedir. Gazetenin Redaktörü Yusuf Şinasi'dir. Osman Pazar'daki Terakki matbaasında basılan gazetenin tirajı 700-900 arasındadır.

I- 1-24 arası sayılar 23 Aralık 1927-14 Aralık 1928 arasında,

II- 25-42 arası sayılar 13 Ocak -Aralık 1929 arasında,

III- 44-69 arası sayılar 15 Ocak-26 Aralık 1930 arasında,

IV- 70-74 arası sayılar ? yayınlanmıştır.

43. sayı hakkında bilgi yoktur. III. Ara başlıktan itibaren Müslüman Toplum gazetesi olarak yayınlanmıştır. Gazetenin basımı Şumnu'daki İntibah matbaasında da yapılmıştır.

Kaynak: BK, 1927, s. 91; 1928, s. 107; 1929, s. 94; 1930, s. 102. (БК, 1927, с. 91; 1928, с. 107; 1929, с. 94; 1930, с. 102).

41- İttifak (İttifak-Съгласие)

1894-1895 yılları arasında Sofya'da haftalık olarak çıkan bir gazetedir.

“Sofya'da İttifak (Съгласие) ismiyle, gazetenin ilk sayısı çıkarılmaya başlamıştır. Gazetenin programı şu şekildedir: 1. Ülkede alınan bütün kanuni tedbirlerden Türk nüfusunu bilgilendirmek; 2. Sıhhi tedbirleri halka yaymak; 3. Sıhhi bilgileri herkes için erişebilir kılmak; 4. Balkan yarımadası halklarını Sultanın yüksek himayesi altında bir konfederasyonda birleşmeye hazırlamak.

Hiç şüphe yok ki, “İttifak”ın şimdiye kadar en az başarı kazandığı noktanın programın 4. Maddesi olduğu tahmininde bulunabilir”

Kaynak: Plovdiv (Filibe), sayı 41, 14 Nisan 1894; Stari Planine, sayı 84, 1 Kasım 1895. (Пловдив, бр. 41, 14 Апр. 1894; Стари Планина, бр. 84, 1 Ноем. 1895).

42- İttifak (İntifak-Съгласие)

Sofya'da çıkan gazetenin Redaktörü Yusuf Ali Bey'dir. Sorumlu Redaktör ise Mehmet Hulusi Ömerov'dur.

"Bu günlerde Sofya Bölge Mahkemesi, 12 Aralık 1894 tarihinde "İntifak-İttifak" gazetesinin 36. Sayısında Sliven Bölge Müftüsü Kara Kadiev'in imzasıyla Sofya'da çıkan İttifak gazetesinin sorumlu redaktörü ve Sofya'da yaşayan Mehmed Hulusi Ömerov'a yönelik suçlama dosyasını incelemiştir. (yazar bulunamadığı için yazının sorumluluğu sorumlu redaktöre yüklenmiş, fakat yazar bulunduktan sonra Sorumlu redaktör üzerindeki dava düşürülmüştür).

Burada (Sofya'da) yayınlanan ve İstanbul'a giden İttifak (İntifak) gazetesinin mülteci ve yayıncısının Sultan'ı kandırarak Sofya'da tutuklandığına dair bir söylenti vardır. Gazete Jön Türkçü'dür ve Sultan ve onun erkanı ile mücadele etmektedir. Daha sonra Redaktör Yusuf Ali Bey Türk hizmetine katılmıştır. Gazetenin İttifak (İntifak) ile birebir aynısı veya devamı olması mümkündür.

Kaynak: Bulgaristan Ticaret Gazetesi, Sayı: 132, 23 Haziran 1898 ve Sayı: 8, 13 Ocak 1899. (Български търговски вестник, бр. 132, 23 юни 1898 и бр. 8, 13 ян. 1899).

43- İslah (Омиротворение-Умиротворение)

Sofya'da her pazartesi çıkan haftalık bir gazetedir. Redaktörü Ahmed Bey'dir. Yıllık aboneliği 12 levadır.

I. 1. Sayısı 1899 yılında yayınlanmıştır. Redaktörlerinden birisi de Artim Zümrüd'dür.

"Gazete Türk hükümetine karşı bir gazeteydi, bu nedenle Sofya'daki Türk Komiser Melhame Efendi tarafından 2 redaktör Romanya'ya sınır dışı edilmiş ve gazete durdurulmuştur."

Kaynak: ВК. 1900-1901, s. 131; Avtonomiya, Sayı. 48, 23 Ekim 1899. (БК. 1900-1901, с. 131; Автономия, бр. 48, 23 Окт. 1899.)

44- İstikbal (Бъдеше)

İstanbul'da çıkmış bir gazetedir.

I. 1. Sayı 1923'te yayınlanmıştır.

45- İstikbal (Бъдеше)

Vidin'de haftalık olarak çıkan bağımsız bir Türkçe gazetedir. Redaktörü M. Ş. Ahmed'dir. Yıllık Aboneliği 100 levadır.

I. 1-16 arası sayılar 1931-1932 yılları arasında yayınlanmıştır.

Kaynak: Stojer, 1932, KN. 5, s. 56; Tırnova İçe Kütüphanesi kataloğu. (Стожер, 1932, КН. 5, с. 56; Каталог на Окръжната Бябл., Търново.)

46- Karadeniz (Черно Море)

Razgrad'da haftada 1 kez çıkan bağımsız bir gazetedir. P. Antonov matbaasında basılan gazetenin Redaktörü K-T, fiyatı 1 leva, 3 aylık aboneliği 20 levadır.

I. 1-50 arası sayılar 8 Nisan 1932-14 Mart 1933 arasında,

II. 51-80 arası sayılar 21 Mart 1933-24 Mart 1934 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Gazetenin bir diğer Redaktörü A. N. Kaskatov'dur. Arap alfabesi kullanılan gazetenin Bulgra alfabesinde metin ve başlıkları da bulunmaktadır.

Yerel sorunları dikkate alan bilgi gazetesidir.

Kaynak: Özgür Söz, Sayı 2499, 10 Temmuz 1932. (Свободна Реч, бр. 2499, 10 юли 1932.)

47- Koca Balkan (Стара Планина)

Plovdiv (Filibe)'de haftada 2 kez çıkan bağımsız bir gazetedir. Gazetenin Direktörü Mustafa Sungur'dur. Yonovi matbaasında basılan gazetenin fiyatı 2 leva, yıllık aboneliği 200 levadır.

I- 1-25 arası sayılar 14 Şubat-4Ekim 1925 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

23. sayıya kadar Bulgar alfabesinde de çıkmıştır: Коджа Балкан (Стара Планина) Arap alfabesi ile yayınlanmıştır.

Türkiye ile Bulgaristan arasındaki yakın ilişkiler kurmayı amaçlayan Kemalist bir gazetedir. Geniş bir şekilde ekonomik sorunlarla ilgilenir.

48- Kozmopolit (Космополит)

Plovdiv'de çıkan Uluslararası tarım, ticaret ve sanayi gazetesidir.

I- 1 ve 2. Sayılar 30 Ocak-6 Şubat 1883'de yayınlanmıştır.

49- Malumat (Наука)

Plovdiv (Filibe)'de çıkan gazetenin Redaktörü Tahir Bey'dir. 1896 yılında yayınlanmıştır.

“Plovdiv (Filibe)'de yayınlanan Türk gazetesi Malumat ve Gayret'in Türk İmparatorluğuna girmesi yasaklanmıştır.

Plovdiv (Filibe)'de yayınlanan resimli Malumat gazetesinin Müdürü ve Editörü Sayın Tahir Bey, Bulgar polisi tarafından çeşitli testlere tabi tutulmuştur. Tahir Bey, Filibe Valisinin gazeteyi durdurma veya onun ülkeyi terk etmesi önerisi üzerine Sofya'ya gelerek açıklama istemiştir.”

Kaynak: İnsan hakları, Sayı: 115, 6 Ekim 1896. (Народни права, бр. 115, 6 окт. 1896.)

50- Medeniyet (Цивилизация)

Plovdiv (Filibe)'de 15 günde bir çıkan İslami Bilgilendirme gazetesidir. Sorumlu Redaktörü H. Mehmed Ahmedov'dur. Zarafet matbaasında basılan gazetenin tirajı 150-2750, fiyatı 3 leva, yıllık aboneliği 100 levadır.

- I- 1-25 arası sayılar 19 Ağustos 1933-14 Haziran 1934 arasında,
- II- 26-61 arası sayılar 24 Haziran 1934-27 Ağustos 1935 arasında,
- III- 62-107 arası sayılar 9 Eylül 1935-3 Kasım 1936 arasında,
- IV- 108-127 arası sayılar 17 Kasım 1936-11 Ağustos 1937 arasında,
- V- 128-162 arası sayılar 12 Ağustos 1937-8 Eylül 1938 arasında,
- VI- 163-239 arası sayılar 19 Eylül 1938-17 Eylül 1940 arasında,
- VII- 240-274 arası sayılar 25 Eylül 1940-11 Ağustos 1941 arasında,
- VIII- 275-312 arası sayılar 19 Ağustos 1941-19 Ağustos 1942 arasında,
- IX- 313-357 arası sayılar 26 Ağustos 1942-16 Ağustos 1943 arasında,
- X- 358-375 arası sayılar 23 Ağustos 1943-12 Ağustos 1944 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

26. alt başlıktan sonra Bulgaristan'daki Müslümanları korumak için devlet organı olmuştur.

240. alt başlıktan sonra Sorumlu Redaktör Salih Ahmedov Pehlivanov'dur. Hafız Yusuf Yakubov'da Editör olmuştur.

Nüvab matbaasında da basılmıştır. Arap alfabesinde yayınlanan gazetede Bulgar alfabesinde metin ve başlıklar da kullanılmıştır.

Türk Milliyetçi kesimin bilgilendirme gazetesidir.

51- Muallim Fikri (Учителска Мисъл)

Şumnu'da basılan gazetenin 2 ve 3. Sayıları 1924 yılında yayınlanmıştır. Türk öğretmenleri ile ilgili dergidir.

Kaynak: GPNB, 1924, s. 97. (ГПНБ, 1924, с. 97.)

52- Mücadele (Борба)

Plevne'de haftalık olarak yayınlanan politik bağımsız bir gazetedir. Redaktörü Mahmud Necmeddin olan gazete, Doğuş (İzgreв) matbaasında basılmıştır. Fiyatı 3 leva, Yıllık Aboneliği 120 levadır.

I- (IV) 1(160)-13(172) arası sayılar 1926 tarihinde,

I- 7. Sayı 1927 tarihinde yayınlanmıştır.

1927 tarihli sayı bulunamamıştır. Arap Alfabesinde yayınlanan gazetenin başlıklarında Bulgar alfabesi de kullanılmıştır. Bilgi Gazetesi.

Kaynak: GPNV, 1927, s. 10. (ГПНВ, 1927, с. 10.)

53- Müdafaa-i Hukuk (Защита на Правдата)

Ruşuk (Ruse)'de ayda 2 kez çıkan gazetenin Redaktörü Ahmed Zeki Bey'dir. Yıllık Aboneliği 5 levadır.

I- 1-4 arası sayılar 1904 tarihinde yayımlanmıştır.

Yeni Türk gazetesi şehirde çıkmaya başlamıştır. Bu gazete Bulgar Prenslüğindeki Türk nüfusun çıkarlarını savunacak ve Osmanlı İmparatorluğunda Sultanın keyfini kaçıracaktır.

Kaynak: Gazete, Sayı: 78, 18 Temmuz 1901. (Вестник, бр. 78, 18 юли 1901.)

54- Muvazene (Равновесие)

Varna ve Plovdiv (Filibe)'de yayımlanan, Vatandaşlık hakları, yargılama ve savunma hakkında bilgi veren bir gazetedir. Haftada 1 kez çıkan gazetenin Redaktörü Ali Fehmi'dir. Tırajı 1000, yıllık aboneliği 10 levadır.

I- 1-52 arası sayılar 1897-1898 arasında,

II- 58-104 arası sayılar 1898-1899 arasında,

III- 105-154 arası sayılar 1899-1900 arasında,

IV- 155-198 arası sayılar 1900-1901 arasında,

VI- 217-247 arası sayılar 1901-1902 arasında,

VII- 249-302 arası sayılar 1902-1903 arasında,

VIII- 303-358 arası sayılar 1903-1904 arasında,

IX- 359-377 arası sayılar 1904-1905 tarihleri arasında yayımlanmıştır.

53-57 arası sayılar, 185-193 arası sayılar, 199-216 arası sayılar, 248. Sayı ve 375-376. Sayılar hakkında bilgi yoktur.

Kaynak: BK. 1900-1901, s. 131; 1902, s. 87; 1903, s. 95; 1904, s. 90; 1905, s. 114; GPNB, 1905, s. 13. (BK. 1900-1901, с. 131; 1902, с. 87; 1903, с. 95; 1904, с. 90; 1905, с. 114; ГПНВ, 1905, с. 13.)

55- Örfan (Геленек-Традиции)

Plovdiv (Filibe)'de yayımlanan dini sosyal bilimler dergisidir. Redaktörü Urfan Çavuşev olup Zarafet matbaasında basılmıştır.

I- 1-8 arası sayılar 15 Temmuz-1 Aralık 1931 tarihleri arasında yayımlanmıştır.

Kaynak: BK, 1931, 37. (BK, 1931,37.)

56- Özdilek (Чисто Желание)

Haftada iki kez çıkan Milli Gençlik gazetesidir. Redaktörü Mehmed Ali Erecelili'dir. Kırcaali Tefeyyüz matbaasında ve Plovdiv (Filibe)'de Zarafet matbaasında basılmış olan gazetenin fiyatı 2 leva, tirajı 800, yıllık aboneliği ise 60 levadır.

- I- 2-22 arası sayılar 1 Kasım 1932-16 Ekim 1933 arasında,
- II- 23-32 arası sayılar 1 Kasım 1933-7 Haziran 1934 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

I.sayı ile ilgili bilgi yoktur. II. Cilt yayın redaktörü K-T. Bulgar alfabesi ile başlık ve metinler de bulunmaktadır. Milliyetçi Gençlik gazetesidir.

57- Rağbet (Склонност)¹

Her pazartesi çıkan Politik bir gazetedir. Sahibi ve Redaktörü Hacı Hafız Ahmed Efendi'dir. Plovdiv (Filibe)'de yayınlanan gazetenin yıllık aboneliği 10 levadır.

- I- 1-50 arası sayılar 1899-1900 arasında
 - II- 51-127 arası sayılar 1901-1902 tarihleri arasında yayınlanmıştır.
- Kaynak: БК, 1900-1901, s. 131; 1903, s. 95. (БК, 1900-1901, с. 131; 1903, с. 95.)

58- Rehber (Водач)

Bulgaristan'daki Müslümanların haklarını korumak için Sofya'da yayınlanan gazetedir. Haftada 1 kez çıkmaktadır. Redaktörü Mehmed Celilov olan gazetenin basımı İtimat (Doverie) matbaasında gerçekleşmiştir. Gazetenin tirajı 1300, fiyatı 3 leva, yıllık aboneliği ise 150 levadır.

- I- 1-102 arası sayılar 21 Ocak 1928-28 Aralık 1929 arasında,
- III- 103-154 arası sayılar 4 Ocak-27 Aralık 1930 arasında,
- IV- 155-206 arası sayılar 1 Ocak-26 Aralık 1931 arasında,
- V- 207-228 arası sayılar 2 Ocak-28 Mayıs 1932 arasında,
- VI- 229-278 arası sayılar 4 Haziran 1932-13 Mayıs 1933 arasında,
- I (VII)- 279-288 arası sayılar 20 Mayıs-29 Temmuz 1933 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

1932 yılından sonra Baş Redaktör ve Yayıncı M. Celilov'dur. Arap alfabesi ile yayınlanan gazetede Latince yazılmış ayrı sayfalar da bulunmaktadır. Ayrıca gazetede Bulgar alfabesinde başlık ve metinler de yer almaktadır. Milliyetçi bir gazetedir.

59- Resimli Balkan (Балкан. Илюстрован)

Sofya'da yayınlanan tarih, siyaset, toplumsal hayat ve ekonomi ile ilgili haftalık bir dergidir. Direktör ve Redaktörü Ethem Ruem olup fiyatı 50 leva, yıllık aboneliği 10 Franktır.

¹ Kaynakta gazetenin Bulgarca ismi "Успех" olarak verilmiştir. Успех (Uspeh) kelimesinin sözlük anlamı "Başarı-Muvaffakiyet"tir. Gazetenin adı "Başarı" olabilir ki bu durumda gazete ismi bu şekilde düzeltilmeli ya da Bulgarca ifade "rağbet" anlamını ifade eden "Склонност" (Sklonnost) kelimesi ile değiştirilmelidir.

- I- 2-5 arası sayılar 19 Şubat-23 Mart 1916 arasında,
- II- 1-6 arası sayılar 11 Şubat 1917-23 Mart 1918 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Birinci Cilt 1-3 ve 4. Sayılar hakkında bilgi yoktur. Bulgar alfabesinde başlık ve metinler de bulunmaktadır. Birinci Dünya Savaşında müttefiklerin başarılı olması için propaganda yapan resimli bir dergidir.

60- Resimli Emniyet (Сигурност. Илюстрован)

1896 yılında Plovdiv (Filibe)'de yayınlanmış bir gazetedir.

“Bu yeni Türkçe gazete “Resimli Emniyet” ismi altında Plovdiv (Filibe) şehrinde yayınlanmaya başlamıştır.”

Kaynak: Tuna Haberleri, Sayı 5, 1 Kasım 1896 (İç Şube). (Дунавски известия, бр. 5, 1 Ноем. 1896 Вътрешен Отдел.)

61- Rodop (Родоп)

Kırcaali'de yayınlanan bağımsız siyasi ve toplumsal Türkçe gazetedir. Haftalık olarak çıkar. Redaktör Mehmed Lütfi Takanov'dur. Boyacıev matbaasında basılan gazetenin fiyatı 2 leva, yıllık aboneliği 100 leva, tirajı ise 300-100 arasındadır.

- I- 1-40 arası sayılar 19 Nisan 1929-4 Nisan 1930 arasında,
- II- 41-69 arası sayılar 13 Nisan 1930-20 Mayıs 1931 arasında,
- III- 70-91 arası sayılar 27 Mayıs 1931-11 Nisan 1932 arasında,
- IV- 92-121 arası sayılar 8 Mayıs 1932-Nisan 1933 arasında,
- V- 122-152 arası sayılar 1 Nisan 1933-7 Nisan 1934 arasında,
- VI- 153-156 arası sayılar 11 Nisan-Temmuz 1934 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

156. sayı bulunamamıştır. IV. Ciltten itibaren sosyo-politik, popüler bağımsız bir gazete olarak yayınlanmıştır. IV. Ciltten itibaren Sorumlu Redaktör Mehmed Lütfi Takanov olmuştur. Gazetenin basımı Plovdiv (Filibe)'deki Zarafet matbaasında yapılmıştır. Bilgilendirme gazetesidir.

Kaynak: ВК, 1933-1934, s. 150. (БК, 1933-1934, с. 150.)

62- Rodop Sesi (Родопски Глас)

Kırcaali'de yayınlanan bağımsız toplumsal Türkçe gazetedir. Direktör ve sahibi Mustafa Hasanov'dur. Boyacıev matbaasında basılan gazetenin Tirajı 300, yıllık aboneliği 100 levadır.

- I- 1-10 arası sayılar 5 Haziran-9 Ağustos 1929 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Kaynak: ВК, 1929, s. 94. (БК, 1929, с. 94.)

63- Rumeli (Румелиа)

Plovdiv (Filibe)'de yayınlanan İslam ve Osmanlıların hakları, bilim ve eğitim ve benzeri hususlarla ilgili haftalık bir gazetedir. Yıllık aboneliği 10 levadır.

I- 1-34 arası sayılar 1906 yılında yayınlanmıştır.

Kaynak: ВК, 1906-1907, s. 283. (БК, 1906=1907, с. 283.)

64- Rumeli (Румелиа)

Eski Cuma'da 10 günde bir yayınlanan Türkçe gazetedir.

I- 1-21 arası sayılar 15 Ağustos 1924-29 Mart 1925 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Kaynak: ВК, 1924-1926, s. 152; GPNB, 1924, s. 98. (БК, 1924-1926, с. 152; ГПНБ, 1924, с. 98.)

65- Savaş (Борба)

Şumnu (Şumen)'de yayınlanan Bulgaristan'daki Türk halkının emeğinin kurtuluşu ve politikası için çalışan bağımsız bir halk gazetesidir. Aylık olarak çıkmaktadır. Redaktörü Hilmi A. Çakalov'dur. Terakki matbaasında basılan gazetenin fiyatı 3 leva, yıllık aboneliği 90 leva, tirajı ise 700'dür.

I- 1-4 arası sayılar 29 Aralık 1928-8 Mart 1929 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Arap ve Latin alfabesi ile yayınlanmıştır. Ağırlıklı olarak eğitim içeriğine sahip bir gazetedir.

66- Savaş (Борба)

Şumnu (Şumen)'de yayınlanmış bağımsız sivil bir gazetedir. Terakki matbaasında basılan gazetenin tirajı 700'dür.

I- 1. Sayı 23 Mart 1928'de yayınlanmıştır.

Kaynak: ВК, 1928, s. 108. (БК, 1928, с. 108.)

67- Sebat (Постоянство)

1895'de Ruse (Ruşçuk)'de yayınlanan haftalık bir gazetedir.

"Ruşçuk'ta bir süredir Türkçe olarak Sebat adlı haftalık bir gazete çıkarılmakta olup gazetenin editörlüğünü Liberal Büro üyeleri Emin Muameleci ve Mehmed Efendilerin yardımıyla tanınmış Türk aydınlarından İskender Bey Mahmudov ve Şevki Efendi Hacı Recebov yapmaktadır. Gazete politik ve ekonomik bir gazete olmanın yanında Liberal partinin kuruluşunu desteklemekte ve hükümetin keyfi ve zorba uygulamaları ile mücadele etmektedir..."

Kaynak: İnsan Hakları, sayı: 33, 23 Mart 1895. (Народни Права, бр. 33, 23 Март 1895.)

68- Sebat (Постоянство)

1908 yılında İstanbul'da çıkan bir gazetedir.

“Yeni gazete Sebat ismiyle İstanbul'da çıkarılmaya başlanmıştır. Gazete Türkçe ve Bulgarca olarak yazılmıştır.

Kaynak: Sabah Yıldızı, Sayı 32, 7 Ağustos 1908 (İç haberler). (Зорница, бр. 32, 7 Авг. 1908 (Вътрешни Новини))

69- Seda-i İslam (Ислямски Глас)

Şumen (Şumnu)'de yayınlanan ve Terakki matbaasında basılan gazetenin Redaktörü H. Ü. Şinasi, fiyatı 4 leva ve tirajı 600'dür.

I- 1-5 arası sayılar 26 Nisan-14 Ağustos 1931 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Kaynak: ВК, 1931, s. 97. (БК, 1931, с. 97.)

70- Serbest Bulgaristan (Свободна България)

1888 yılında Sofya'da her Çarşamba çıkan gazetenin Redaktörü ve sahibi A. N. Nadir'dir.

“*Serbest Bulgaristan (Свободна България) gazetesini Bulgar Prensiği topraklarındaki tek Türkçe gazetedir. Her Çarşamba yayınlanmıştır. Tüm dillerdeki ilanları basmayı kabul etmektedir. Bu ilanlar en doğru şekilde Türkçeye çevrilecektir.*

Adres: Serbest Bulgaristan gazetesinin Redaktörü-Sahibi A. N. Nadir.”

Kaynak: Hürriyet (Serbestlik), sayı: 197, 10 Eylül 1888. (Свобода, бр. 197, 10 септ. 1888.)

71- Sofya Muhabiri (Софийски Кореспондент)

Sofya'da haftada 3 kez çıkan bir gazetedir. Sorumlu Redaktör Mehmed Ethemov'dur. Yıllık aboneliği 10 levadır.

I- 1-6 arası sayılar Aralık 1910-1911 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

“*Serbestliğe göre gazete Plovdiv (Filibe)'de yayınlanmıştır: “Sofya Muhabiri” Bulgarlar ile Türkler arasında dostluk için savaşmayı amaçlayan ve burada çıkmaya başlayan bir Türk gazetesinin ismidir.”*

Kaynak: Hürriyet (Serbestlik), sayı: 49, 9 Aralık 1910; GPNB, 1911, s. 64. (Зорница, бр. 49, 9 Дек. 1910; ГПНБ, 1911, с. 64.)

72- Sahihü'l-Hakaik (Свидетел На Истината)

Şumen (Şumnu)'de yayınlanan manevi ve ahlaki çalışmalar üzerine bir monografidir. Redaktörü ve Sahibi Avetarian'dır.

3- 13. Sayı 1907-Mayıs 1908 arasında

14. Sayı Mayıs 1911'de yayınlanmıştır.

“Dini ve ahlaki meseleler üzerine bir dizi kitap. Türkler arasında Hristiyanlığın (Protestanlığın) yayılması için Potsdam’da Deutsche Orientmission’in neşriyatıdır.”

Kaynak: БК, 1906-1907, s. 284; 1908-1911, s. 100. (БК, 1906-1907, c. 284; 1908-1911, c. 100.)

73- Şark (Изток)

Sofya’da her hafta çıkan Türk-Bulgar gazetesidir. Redaktör, yayıncı ve yardımcı yönetici İsmail Yörükov’dur. Liberal Kulüp matbaasında basılan gazetenin yıllık aboneliği 8 levadır.

I- 1-57 arası sayılar 1905-1906 tarihlerinde yayınlanmıştır.

Jön Türk hareketinin gazetesidir. Türk hükümetinin isteği ile gazete durdurulmuştur fakat Redaktör ikamete zorlanmıştır.

Kaynak: БК, 1905, s. 114; 1906-1907, s. 284; Gün, sayı 884, 21 Haziran 1906. (БК, 1905, c. 114; 1906-1907, c. 284; Ден, бр. 884, 21 Юни 1906.)

74- Şark Rumeli (Източна Румелия)

1905 yılında Plovdiv (Filibe)’de yayınlanan bir gazetedir. Redaktörü Ethem Nuri’dir.

“O günlerde Ethem Nuri’nin Redaktörlüğü altında Plovdiv (Filibe)’de Şark Rumeli adı altında yeni gazete yayınlanmaya başlamıştır. Yeni gazete Bulgaristan’daki Jön Türklerin bir organı olarak çalışacak ve Türkiye’deki mevcut rejimin devrilmesi için mücadele edecektir.”

Kaynak: Akşam Postası, sayı: 1523 (22), 9 Kasım 1905. (Вечерна Поша, бр. 1523 (22), 9 ноем. 1905.)

75- Tarla (Нива)

Sofya’da çıkan Siyaset ve Edebiyat gazetesidir. Haftada bir kez cumartesi günleri yayınlanmaktadır. Redaktör ve yayıncısı Yusuf Ali Bey olan gazetenin yıllık aboneliği 15 levadır.

I- 3-4, 27, 29. Sayılar 5 Haziran-24 Aralık 1882 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Diğer sayılar hakkında bilgi yoktur.

“Haftalık Türkçe gazetedir. 1 sayfası Bulgarca-3 sayfası Türkçe olmak üzere 4 sayfa olarak çıkmaktadır. Bulgaristan’daki Türk azınlığın iktidara ve Anti Bulgar Türk propagandasına karşı sadakatini sağlamak için yayınlar yapmıştır. Gazete Türk hükümetine karşı ağız sözleri nedeniyle iktidar tarafından durdurulmuştur.”

76- Terbiye (Просвета)

Sofya'da çıkan ve Bulgaristan'daki Müslüman milli kültür ve eğitim birliğinin ortak yayın organıdır. Redaktörü Ş. M. Paşev olup Bulgaristan matbaasında basılmıştır. Fiyatı 2 leva, tirajı 1500'dür.

I- 7. Sayısı 6 Mayıs 1934 tarihinde yayınlanmıştır.

Kaynak: БК, 1933-1934, s. 135. (БК, 1933-1934, c. 135.)

77- Terbiye Osağı (Възпитание)

Şumen (Şumnu)'de çıkan bilimsel, eğitici kamu dergisidir. Bulgaristan'daki Müslüman Öğretmenler eğitim birliğinin yayın organıdır. Terakki matbaasında basılmıştır.

I- 1-11 arası sayılar 1921-1922 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Kaynak: GPNB, 1922, s. 91. (ГПНБ, 1922, c. 91.)

78- Tuna (Дунав)

Ruse (Ruşuk)'de pazar günleri dışında her gün yayınlanan Türkçe gazetedir. Gazetenin Sorumlu Redaktörü Mehmed Teftiş'tir. Drobynyak matbaasında basılan gazetenin yıllık aboneliği 15 levardır.

I- 1-300 arası sayılar 1905-1906 arasında,

II- 301-415 arası sayılar 1906-1907 arasında,

III- 416-464 arası sayılar 13 Ekim 1909-1 Ocak 1910 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Kaynak: БК, 1905, s. 114; 1906-1907, s. 284; 1908-1911, s. 100. (БК, 1905, c. 114; 1906-1907, c. 284; 1908-1911, c. 100.)

79- Tuna Voю (Дунавски Далечини)

Pleven (Plevne)'de çıkan bağımsız bir gazetedir. Direktörü M. Necmeddin, Baş Redaktörü M. Behçet'tir. Doğuş (Изгрев) matbaasında basılmıştır.

II- 1-2 sayılar 14 Şubat-7 Mart 1927 tarihlerinde yayınlanmıştır.

Bulgar alfabesi ile başlıklar da yer almaktadır.

80- Tunca (Тунджа)

1919 yılında yayına başlayan ve Sofya'da her gün çıkan Türkçe bir gazetedir. Gazetenin Direktörü Ahmed Fazlı Şerifov, fiyatı 1 leva, yıllık aboneliği 200 levardır.

XI- 1-15 arası sayılar 11 Ocak-24 Mayıs 1923 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Diğer yıllar hakkında bilgi yoktur; 1919 yılı bulunamamıştır. 1919'daki yayın için: "Türk gazetesi "Tunca" teknik nedenlerle 20 aya kadar yayınlanamayacaktır" mesajı ile karşılaşılmıştır.

Arap alfabesinde yayınlanan gazetede Bulgar alfabesinde başlıklar da yer almaktadır.

Kaynak: Bayrak, sayı: 204, 12 Eylül 1919. (Пряпорец, бр. 204, 12 септ. 1919.)

81- Turan (Туран)

Sofya'da çıkan, Bulgaristan'daki Türk Devletleri "Turan" Birliğinin bir organı olan eğitim gazetesidir. İtimat (Доверие) matbaasında basılan gazetenin tirajı 1000'dir.

I- 1-2 sayılar 6 Mayıs-7 Ekim 1928 tarihinde yayınlanmıştır.

Kaynak: ВК, 1928, s. 108. (БК, 1928, с. 108.)

82- Turan (Туран)

Kırcaali'de aylık olarak yayınlanan gazetenin Sorumlu Redaktörü Raif Mustafov'dur. A. K. Boyaciev matbaasında basılan gazetenin fiyatı 2 leva, tirajı 100, yıllık aboneliği 30 levardır.

I- 1-12 arası sayılar 1 Ocak-1 Aralık 1932 arasında,

V- 7-13 arası sayılar 1 Ocak-1 Temmuz 1934 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

V. cilt 7. Alt başlıktan itibaren bilgi ve ışık saçır. (Bulgaristan'daki Türk Devletleri "Turan" birliğinin organıdır). Varna'da da yayınlanmaktadır. Ömer A. Nalbantov da Redaktörlüğünü yapmıştır. Şumen (Şumnu)'deki Terakki matbaasında basılmıştır. Arap ve Latin alfabesinde yayınlanmış, Bulgar alfabesinde başlık ve metinler de bulunmaktadır. Son milliyetçi Kemalist gazetedir.

83- Türk Muallimler Birliği (Турски Учителски Съюз)

Oryahovo'da yayınlanan bir gazetedir.

I- 2-4 arası sayılar 1926 yılında yayınlanmıştır.

Kaynak: GPNB, 1926, s. 105. (ГПНБ, 1926, с. 105.)

84- Türk Muallimler Mecmuası (Турско Учителско Списание)

Türk Öğretmenler birliğinin bir organıdır. 1925 yılında Razgrad'da yayınlanan dergini K-T. tarafından tertiplenmiştir.

Kaynak: Razgrad Haberleri, sayı 138, 27 Ağustos 1929. (Разградски Новини, бр. 138, 27 Авг. 1929.)

85- Türk Sedası (Турски Глас)

Sofya'da haftanın her günü çıkan bir gazetedir. Gazetenin Redaktörü ve sahibi Ahmed Fazlı Şerifov'dur. Fiyatı 20 para olan gazetenin yıllık aboneliği 20 levardır.

V- 1132-1238 arası sayılar (1912-1913) arasında

1238'den sonrası sayılar 1914-1919 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Bulgar alfabesinde metin ve başlıklar yer almaktadır.

Kaynak: Edebiyat, 1914, Cilt 5-6, s. 7; Güneş, 1919, s. 62; GPNB, 1912-1913, s. 55. (Книжнина, 1914, Кожа 5-6, с. 7; Слънце, 1919, с. 62; ГПНБ, 1912-1913, с. 55.)

86- Türk Sözü (Турско Слово)

Plovdiv (Filibe)'de çıkan Toplumsal, Siyasi, Bilimsel ve Ekonomik Türkçe gazetedir. Haftalık olarak yayımlanmaktadır. Redaktör ve sahibi Ali Fehmi'dir. Hurşid matbaasında basılan gazetenin fiyatı 1 leva, tirajı 500, yıllık aboneliği 110 levardır.

I- 1-44 arası sayılar 1 Şubat-26 Aralık 1920 arasında,

II- 45-55 arası sayılar 19 Ocak-23 Temmuz 1921 arasında,

III- 56-58 arası sayılar ? -12 Temmuz 1922 tarihleri arasında yayımlanmıştır.

Birinci Ciltteki 56-57. Sayılar bulunamamıştır. Arap alfabesi ile yayımlanan gazetede Bulgar alfabesinde metin ve başlıklar da yer almaktadır. Bulgaristan'daki Türk azınlığı korumak (savunmak) için yazılar yayımlayan milliyetçi bir gazetedir.

Kaynak: BK, 1919-1923, s. 138; GPNB, 1920, s. 44; 1921, s. 84. (БК, 1919-1923, с. 138; ГПНБ, 1920, с. 44; 1921, с. 84.)

87- Türk Spor Gazetesi (Турски Спортен Вестник)

Razgrad'da çıkan gazetenin Redaktörü Ali Hüsni'dür.

1-3 sayılar 1926 yılında yayımlanmıştır.

Kaynak: A. Yavaşov, Razgrad, s. 261; Razgrad Haberleri, sayı 138, 27 Ağustos 1929. (А. Явашов, Разград, с. 261; Разградски Новини, бр. 138, 27 Авг. 1929.)

88- Uhuvvet (Братство)

Ruse (Ruşçuk)'de çıkan siyasi, bilimsel ve çeşitli haberlerin yayımlandığı bağımsız bir gazetedir. Haftada 2 kez yayımlanır. Sorumlu Redaktörü Mehmed Teftiş'dir. Zafer matbaasında basılan gazetenin fiyatı 20 kuruş, yıllık aboneliği 10 levardır.

I- 45-92 arası sayılar 1904-1905 arasında,

II- 93-108 arası sayılar 26 Aralık 1905-25 Nisan 1906 arasında,

III- 110-124 arası sayılar 24 Mayıs-27 Eylül 1906 tarihleri arasında yayımlanmıştır.

Birinci cilt bulunamamış, 109. Sayı hakkında bilgi yoktur. 110'dan itibaren 4°. Bilgi ve kültür gazetesidir.

Kaynak: BK, 1905, s. 114.

89- Varna Postası (Варненска Поща)

1888 yılında Varna'da yayımlanan bir gazetedir.

“Varna Postası gazetesinin sorumlu redaktörü Necip Nadir bu yılın 9. Ayında Varna bölge mahkemesi tarafından basın kanununun 4. ve 5. Maddelerini ihlal ettiği gerekçesiyle 20 gün hapisle mahkûm edildi.” Gazete Fransızca başlıklara, Bulgar alfabesinde metinlere de yer vermiştir.

Kaynak: İnsan Hakları, sayı 40, 18 Haziran 1888. (Народни Праваъ бр. 40, 18 юни 1888.)

90- Vatan (Отечество)

1909 yılında Selanik'te yayınlanmış bir gazetedir.

91- Yarın (Утре)

Şumen (Şumnu)'de 10 günde bir çıkan politik ve bilimsel bir gazetedir. Redaktörü Arif Oruç olan gazete İntibah matbaasında basılmıştır. Fiyatı 2 leva, tirajı 7000, 3 aylık aboneliği 10 levardır.

I- 1-14 arası sayılar 26 Ocak-15 Haziran 1934 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Ahmed Mehmedov da redaktörlüğünü yapmıştır. Bulgar alfabesinde metin ve başlıklar da bulunmaktadır.

Türk siyasi göçmenler tarafından çıkarılan Anti Kemalist bir gazetedir.

92- Yeni Başlangıç (Ново Начало)

Kırcaali'de çıkan toplumsal ve politik bir gazetedir. Boyaciev matbaasında basılan gazetenin tirajı 700, fiyatı 3 leva, yıllık aboneliği 160 levardır.

I- 2-18 arası sayılar 6 Ocak 1928-27 Mayıs 1929 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

1 ve 11 sayılar kayıp, 12-14 sayılar bulunamamıştır. 7. Sayıdan itibaren Direktörü Şevket Müftiev, Redaktörü ve sahibi Yahya Hayati olmuştur. Arap alfabesinde yayınlanan gazete 15. Sayıdan itibaren Latin alfabesinde yazılar, Bulgar alfabesinde metin ve başlıklara da yer vermiştir.

Gazete sağlık eğitimi ile ilgili makalelerin yanı sıra çoğunlukla yerel haberler ve reklamlar içermektedir.

93- Yeni Söz (Нова Реч)

Şumen (Şumnu)'da çıkan toplumsal hayat ve kültür ile ilgili yazılar yayınlayan haftalık bir gazetedir. Terakki matbaasında basılmıştır.

I- 1-13 arası sayılar 13 Nisan – 19 Ekim 1925 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Kaynak: БК, 1924-1926, s. 151. (БК, 1924-1926, с. 151.)

94- Yeni Yol (Нов Път)

Kırcaali'de çıkan bağımsız bir gazetedir. Redaktörü Mustafa Hasanov'dur. Kıvılcım (Искра) matbaasında basılan gazetenin tirajı 500-700, yıllık aboneliği 100 levadır.

I- 1-34 arası sayılar 12 Eylül 1930- ? 1931 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

26. sayıdan itibaren sorumlu redaktörü Mustafa Hasanov olmuştur. Modern-Sanat matbaasında da basımı gerçekleşmiştir.

Kaynak: BK, 1930, s. 102; 1931, s. 97.(BK, 1930, c. 102; 1931, c. 97.)

95- Yenilik (Обнова)

Yanbolu (Ямбол)'da 2 haftada bir çıkan bilimsel, toplumsal, iktisadi ve kültürel hayatı konu alan bağımsız bir gazetedir. Direktörü ve sahibi Mehmed H. Fettahov'dur. Svetlina matbaasında basılan gazetenin tirajı 600, fiyatı 3 leva, yıllık aboneliği 70 levadır.

I- 1-13 arası sayılar 13 Ekim 1928-20 Ağustos 1929 arasında,

II- 14-16 arası sayılar 20 Ağustos-17 Eylül 1929 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Gazete Yanbolu'daki Türk Teşkilatının gazetesidir. Türkiye'deki Kemalist reformların propagandasını yapmaktadır.

96- Yıldırım (Светкавица)

Sofya'da yayınlanan gazetenin Baş Redaktörü Ali Haydar'dır. Poligrafıya matbaasında basılan gazetenin tirajı 1000, fiyatı 2 levadır.

I- 1-7 arası sayılar 18 Eylül 1935-16 Şubat 1936 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Kaynak: BK, 1935-1939, s. 210. (BK, 1935-1939, c. 210.)

97- Yoldaş (Другар)

Şumen (Şumnu)'de 15 günde bir çıkan ve 1000 tiraja sahip bir dergidir. Redaktörü Abdullah Fehmi'dir. Terakki matbaasında basılan derginin fiyatı 2.50 levadır.

I- 1-6 arası sayıları 1 Aralık 1921-15 Şubat 1922 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Kaynak: BK, 1919-1923, s. 139. (BK, 1919-1923, c. 139.)

98- Ziya (Светлина)

Sofya'da çıkan ve Bulgaristan Komünist Partisi 3. Komünist Enternasyonal bölümünün yayın organıdır. Haftada 1 kez yayınlanır. Kurtuluş matbaasında basılan gazetenin tirajı 1800, fiyatı 50 kuruş, yıllık aboneliği 25 levdır.

Sloganı (Motto): Ülkenin her tarafındaki proleterler birleşin.

- I- 1-24 arası sayılar Aralık 1920-4 Mayıs 1921 arasında,
- II- 1-50 arası sayılar 23 Kasım 1921-1 Kasım 1922 arasında,
- III- 1-38 arası sayılar 8 Kasım 1922-3 Ağustos 1923 tarihleri arasında yayınlanmıştır.

Birinci cilt bulunmamıştır. Arap alfabesinde yayınlanan gazetede, Bulgar alfabesinde metin ve başlıklar da yer almaktadır.

“Borçeski Komünist Gazetesi “Emekçi Türklerin ve Bulgaristan civarındaki Türklerin Bulgar Komünist Partisi etrafında birleşmesi için mücadele etti. Kapitalist baskıya ve faşist tiranlığa karşı mücadele çağrısında bulundu. O zamanki yöneticiler Ziya gazetesini devletin tehlikeli bir düşmanı olarak gördüler ve 1923'te yayınlanmasını yasakladılar.

Kaynak: 10 Yıllık Gazete-Vatansever Cephe, sayı: 3329, 14 Mayıs 1955; БК, 1919-1923, s. 139. (10 Години Вестник-Отечествен Фронт, бр. 3329, 14 Май 1955; БК, 1919-1923, с. 139.)

Sonuç

1844-1944 yılları arasında Bulgaristan'da çıkan toplam gazete sayısı 98'dir. Bu 98 gazetenin Bulgaristan coğrafyasına yayılımına bakıldığında büyük şehir denilebilecek yerleşimlerde gazete sayılarının da çoğunlukta olduğu görülebilmektedir. Bu çerçevede 98 gazetenin 27'sinin Sofya'da, 23'ünün Plovdiv (Filibe)'de, 14'ünün Şumen (Şumnu)'de, 8'inin Kırcaali'de, 7'sinin Ruse (Ruşçuk)'de, 5'inin Razgrad'da, 4'ünün Varna'da, yine 4'ünün Oryahovo'da, 2'sinin İstanbul'da, 2'sinin Pleven (Plevne)'de, 1'inin Eski Cuma'da, 1'inin Selanik'te ve 1'inin Köstence'de yayınlandığı tespit edilmiştir. Bulgaristan'da herhangi bir yerde Türkçe gazetenin çıkması, Türk okuyucusunun ya da Türk nüfusunun oralarda yoğun yaşadığı anlamına gelmektedir. Diğer taraftan bazı gazetelerin aynı isimle ve aynı zaman diliminde farklı şehirlerde de yayınlandığı da dikkat çekmektedir. Bu da aynı ismi taşıyan gazetelerin farklı kişilerce ve matbaalarca çıkartılmasında sorun olmadığını göstermektedir. Genel itibarıyla gazeteler siyasi, ekonomik ve kültürel yayımlar yapmışlardır. Ancak hepsi Bulgaristan'da Türk nüfusunun aydınlatılması için gayret etmiştir.

Kaynakça

- İVANÇEV Dimitir P., Bılgarski Periodičen Peçat 1844-1944, *Anotiran Bibliografski Ukazatel*, Tom III, Nauka i İzkustvo, Sofya 1969.
- VANÇEV, N., KERİMOV Y., KLASOV G., NİKOLOV STR., POPOV TR., *Bulgarca Türkçe Sözlük*, Bulgar Bilimler Akademisi Yayınevi, Sofya 1961.